

vić napisa o poeziji fra Janka Bubala: »Pjesnik je ušao u nepresušivost života: odatle i dolazi svježina koju pretače u krvotoke svojih pjesama.« — A nepresušivost života Ane Kojaković još je dublja — Kristovo Otajstvo u nama. Zato su i njezini prostori i bogati, i duboki, i čisti. Krist je njezin naravni prostor.

Ana Zorka Kojaković ima bogat duhovni i religiozni svijet. Hoće li ga nakon ove zbirke kao redovnica dalje živjeti samo u svojoj intimi ili će ga i dalje nastojati pjesnički izražavati i oblikovati, to sad ne znamo. Možda to ni ona ne zna. Prigodni karakter jednog broja pjesama mogao joj je biti zamka u koju se ona nije uhvatila. To je dobar znak. Ali ako se i dalje želi baviti tim poslom (pjesništvo je ne samo spontano izgaralačko nadahnuće nego i opor posao, da ne kažemo i tvrd zanat), onda tom poslu mora posvetiti svu pozornost i u nj uložiti pravi trud. »Pričalačku opisnost i retoriku« — kako napisa Vaupotić — treba izbjegavati. Sažimanje nadahnuća i izražajno zbijanje uvijek su pogodniji sačuvati čistu cjelinu i naboj doživljaja. Gdje se naša nova pjesnikinja oslobodila te manire (a to je ipak u većini!), dala je pjesme koje bi se, bar iz formalnih razloga, mogle dojmiti i onih koji inače nisu blizu našim religioznim nadama i simbolima:

U jutru Tvoga Uskrsnuća
i ja sam jutro i svjetlo
Kakve li radosti
postojati
u ovo Tvoje jutro
Pobjedniče smrti
Kakve li sreće
to moći reći
Zemlji svoj.

Kao što se, u poplavi svakovrsnog glazbenog šunda, u liturgiji nameće sve jača odgovornost da se Riječ Božja prenosi sa svom ozbiljnošću i dostojanstvom, tako se i pjesništvu kršćanskog smjera i inspiracije nameće zadatak da svome vremenu daje umjetnost pravih dometa. I ako su religiozni biblijski motivi bili nadahnuće kolosalnih glazbenih ostvarenja, ne vidimo razloga da i lirika ne dadne svoj prilog vjerodostojnosti i ljepoti spasenja i OT-KUPLJENJA.

FENOMENOLOGIJA MISTIKE

Gerda Walther, *Fenomenologija mistike, Symposion, Split, 1985.*

Delka Erceg

Fenomenologija mistike prvo je djelo jednog psihologa koji u svjetlu fenomena obrađuje mistiku. Gerda Walther bila je poznati istraživač i fenomenolog, učenica i suradnica čuvenog Husserlova instituta za fenomenološku filozofiju.

Trudila se da svojim širokim znanjem i iskustvom osvijetli kršćansku mistiku pomoću fenomenološke i ontološke metode. Upoznavši se temeljito s kršćanskom filozofijom i mistikom, s jogom i uopće istočnjačkim religijama, sa sufizmom, kabalom, parapsihologijom, teozofijom, antropozofijom, itd. — autorica se odlučila da sintetički izloži mistično iskustvo. Osvijetlila je mnoge stvari i pojave. No sama kršćanska mistika, gledana s teološkog stajališta, milosno-nadnaravnog i psihološkog, nije ovim djelom izravno dodirnuta.

Intenciju djela najbolje je prikazao u svojoj Popratnoj riječi prof. dr. G. Frei, kao i sama autorica u Predgovoru. Urednica knjige (hrvatskog prijevoda) S. Marija od Presv. Srca (Anka Petričević) u svom eseju (str. 217—240) ističe: »Budući da mi oskudjevamo u stručnoj literaturi o mistici, posebno pod vidom njezina filozofskog tumačenja, to je Gerdina knjiga za nas vrlo važna«. »Posebno su znanstven doprinos njeno razlaganje o naravi, o osobi, kao i tome kako treba zamišljati narav u Bogu.« Stoga je hvalevrijedno da je ovo djelo prevedeno i da je dostupno našoj javnosti.

Autorica na početku napominje od kojih postavki polazi. Za nju kršćanska religija, dakle vjera u osobnog Boga, nosi pečat prvotnog neposrednog iskustva Boga. Ako je bilo moguće neposredno religiozno iskustvo, onda je i danas moguće, po milosti samoga Boga doživjeti to iskustv putem različitih mističnih doživljaja, od kojih je najizraženiji put velikih mistika.

Da bi se stekla slika religioznog iskustva Boga, kao Osobe, potrebno je ispitati srž čovjekova bića, tj. unutarnju narav »koja je najrodnija s božanskim bićem od svih drugih stvarnosti realnoga svijeta«, jer viđenje Boga vodi u najdublju nutrinu čovjeka, dakle upravo u njegovu narav, a odatle kroz njegovu nutrinu i iznad nje van«. Zato autorica najavljuje: »Najprije ćemo tražiti put do poznavanja vlastite čovjekove naravi, a istom onda do poimanja prauzroka te naravi, do Boga.«

Put do upoznavanja čovjekove naravi, izvanredno dubokom analizom, obrađuje od 1. do 13. poglavlja. Poimanje Boga, kao beskrajne duhovne osobe, predmet je 15. do 20. poglavlja.

Nećemo ovdje ulaziti u obradu pojedinih poglavlja: dovoljno je uputiti na bogati sadržaj knjige, str. 241—244, da se uoči opsežna građa protkana brojnim primjerima najrazličitijih iskustava.

Obrada i stil iziskuju pažnju kod čitanja, pogotovo ispočetka i na pojedinim mjestima kad se otkriva sloj po sloj. Tematika je izložena postupno, jedno objašnjuje drugo. Primjeri iz života ilustriraju autoričine navode, oživljuju i potvrđuju raspravu.

Čitatelj će biti obogaćen produhovljenim doživljajima. One koje zanima mistika knjiga će potaknuti na daljna razmišljanja.

TI ME PITAJŠ . . .

Ivana Matić-Đurić

Ti me pitaš gdje je moj Gospodin, želiš ga vidjeti; htio bih se uvjeriti u Njegovu prisutnost. Tvrdiš da ne možeš uzeti nešto za sigurno dok ne vidiš vlastitim očima i ne dodirneš svojom rukom. E, pa dobro, prijatelju moj. Ako je to tako, ako ti čitava Božja riječ nije dovoljna da shvatiš Njegovu ljubav, da razumiješ Njegovu mudrost te pronikneš u nebeske dubine, ako na sve to tvoje srce ostaje hladno a razum neosvijetljen, onda znaj: preostaje ti da se s većom pažnjom okreneš oko sebe i promatraš Njegova stvorenja. Želiš li iskreno doživjeti božansku blizinu, hoćeš li upoznati svemoćnog Svevišnjeg Tvorca? Ako ti je do toga stalo, onda pošteno priznaj, što uviđaš dok gledaš školjku, šta primjećuješ dok držiš u ruci dragi kamen ili dok zalijevaš cvijeće